

Perspektiver

- Målgruppe og lovgrundlag
- Forekomster
- Sagsgang
- Brændpunkter
- Struktur og økonomi

1: Indhold

1 % af befolkningen har et synstab på 6/18 eller mindre på bedste øje og evt. med brug af brille.

2130 blinde og svagsynede borgere gør brug af Synscentralen

2: Afstandstavlen

Hvis man i 6 meters afstand med bedste øje og evt. brille kun kan se øverste linie, ser man i 6 meters afstand, hvad det normale øje ser i 60 meters afstand. Synsstyrken er 6/60.

Hvis man, stadig i 6 meters afstand, ikke kan se noget mindre end i 2. linie, ser man i 6 meters afstand, hvad det normale øje kan se i 36 meters afstand. Synsstyrken er 6/36.

3. linie: 6/24

4. linie: 6/18

Gruppen fra 6/18 til 6/60 defineres som svagsynede. Ligeledes personer med indsnævret synsfelt mellem 10 og 20 grader.

Gruppen på 6/60 eller mindre defineres som blinde. Ligeledes personer med indsnævret synsfelt under 10 grader. Endvidere personer med halvsidigt syn.

Lovgrundlag

- Folkeskolelovens § 20 stk. 2, samt synstilbud til synsregisterbørn.
- Lov om specialundervisning for voksne § 1.
- Lov om social service §§ 97 og 98 (Hjælpebidler)
- Lov om social service §§ 34, 69 og 101 stk. 2 (Specialrådgivning)
- Lov om social service §§ 70 og 101 stk. 2. (Indsamle, udvikle, formidle)

3: Vedr. lovgivning:

På børneområdet betyder Synsregisterbørn, at børnene skal anmeldes Statens Øjenklinik. Det er der undervisnings- behandlings- og forskningsmæssigt mange grunde til. Herved sikres også, at synskonsulenten bliver inddraget.

På voksenområdet sikrer lov om Specialundervisning at blinde og svagsynede kan lære at kompensere for synstab:

Lære at færdes selvstændigt, skrive og læse på nye måder og i øvrigt i videst mulig udstrækning at mestre dagens utallige udfordringer på trods.

Med lov om social service blev myndighedsudøvelse på hjælpemiddelområdet koblet sammen med kompetence på området: De synshjælpebidler, som er nødvendige og efter loven tilskudsberettigede, har Synscentralen lige siden kunnet udlevere på stedet uden bureaukratiske forsinkelser eller merudgifter.

Opgaven med at indsamle, udvikle og formidle foregår på synsområdet via flere landsdækkende synsfaglige netværk.

Hjælpemidler Undervisning Kompetence

	Kommune	Amt / Region	Stat
- - - 1980	H	K	KU blindelov
1980 - - -	H	KU	
1998 - - -	(H)	KUH	
2007 - - -	HU	K ?	

4: Op til 1980 havde vi en blindelov der bl.a. sagde, at blinde børn skulle undervises på Refsnæsskolen. Man dispenserede mere og mere fra denne lov, og i 1975 ansatte Storstrøms amt en synskonsulent for at følge disse børn og unge i det almindelige skolesystem.

I 1980 gennemførtes Særforsorgens udlægning, og kompetence og kompenserende undervisning blev lagt i amterne.

Med loven om social service i 1998 blev myndighedsudøvelse vedr. synshjælpemidler knyttet til kompetencen i amterne. De 3 elementer blev knyttet sammen.

Tavlen viser også, at i 2007 sker der på ny en adskillelse, såfremt Synscentralen overgår til regionen i stedet for at følge opgaverne i kommunerne.

Årsager

Mange diagnoser og
et utal af kombinationer

Udredning og visitation

- Øjenlæge
- Optiker
- Syns- og IT-konsulent

5: Når borgeren henvender sig for første gang angives der altid begrundelser og ønsker. Disse er vigtige men aldrig tilstrækkelige. Vi beder om samtykke til at indhente oplysninger fra egen øjenlæge.

Børn fordelt på diagnoser

Manglende øjenlinse	1
Nedsat syn p.g.a albinisme	3
Skeleamblyopi	3
Hjernebetinget synsnedsættelse	10
Nethindeløsning	1
Synsnervesvind	11
Grå stær (uklar linse)	5
Arvelig lidelse i nethindens gule plet	1

6: Der er et utal af diagnoser, og samme person kan have flere.

Her er hoveddiagnoserne oplistet på børneområdet.

Bortset fra et par enkelte børn, som er helt blinde, drejer det sig om større eller mindre synstab, som på grund af forskelle medfører forskellige behov for hensyn og kompensationer. Det er vigtigt, at synskonsulenten for skoleområdet er fortrolig med dem alle. Fagområdet kræver en bæredygtighed på adskillige store kommuner.

Løse øjenlinser	1
Grøn stær (forhøjet tryk i øjet)	1
Synsfeltdefekter, neurologisk	1
Udformedt øje (lille øje)	1
Helt nærsynethed	2
Blinde øjne	19
Nethindeligelse	3
Arbetbetinget nethindeskade	2
	29
	1
	95

7: Blandt de mangfoldige diagnoser, som er oplyste, er der en spredning blandt 29 børn, som ikke er medtaget på denne tavle.

Fordeling på kommuner siger intet om omfanget af opgaver.

Det er indlysende, at et helt blindt barn, dets lærere og øvrige implicerede skal have en særdeles omfattende støtte gennem hele skoleforløbet.

Der er i dag to helt blinde børn i amtet.

I den anden ende af skalaen har vi flere børn, som er blevet erkendt svagsynet af synskonsulenten ved et høringsbesøg.

Voksne fordelt på diagnoser

Degeneratio Maculae Senilis	497
Cataracta	49
Glaucoma	46
Diabetes Mellitus	44
Atrofia N. Optici	18
Hemianopsia	16
Myopia	16
Afakia	12
Retinitis Pigmentosa	9
Dystrofia Maculae Juvenilis	8

8: Halvdelen af vore voksne brugere har forkalkning som hoveddiagnose. I udstrakt grad forekommer der samtidig anden eller andre øjendiagnoser.

Amotio Retinae	5
Nystagmus	4
Occlusio v. Centralis Retinae	3
Amblyopia	2
Amblyopia Cerebralis	2
Albinismus	1
Keratitis	1
ROP	1
Andet	85
Uoplyst	71
Afventer	64
I alt	954

9: Også på voksenområdet er der en mangfoldig spredning.

Visitorator må være fortrolig med forskellen på grå og grøn stær, Hemianopsi eller Retinitis Pigmentosa, som igen medfører forskellige behov for hensyn og kompensationer.

Sagsgang

- Indhentning af øjenoplysninger
- Visitation: optage/afvise
- Indkaldelse
- Tildelinger
- Undervisning
- Hjemmebesøg
- Yderligere tilbud
- Henlægge

10: Når vi har modtaget øjenoplysningerne og taget stilling til optagelse, foretages som hovedregel indkaldelse, som indebærer:

- Undersøgelse i svagsynsklinik med tildeling af især hovedbåren svagsynsoptik (svagsynsoptiker)
- Afdækning af behov og gennemgang af synshjælpemidler (syns- og/eller IT-konsulent)
- Gennemgang af aktuelle hjælpeforanstaltninger (landsdækkende, Dansk Blindesamfund m.v.)
- Præsentation af og beslutning om undervisningstilbud
- Opfølgning og undervisning i hjemmet, på skolen, på arbejdsplads m.v.
- Telefonsupport
- Henlæggelse. Nogle henlægges aldrig.

Eksempel på tilbud

CCTV alene	59
CCTV og supplerende	29
Briller	60
Briller og håndholdt	9
Briller og påhæftningslup	1
Håndholdt	90
Håndholdt og påhæftningslup	2
Påhæftningslup	20
N8 i alt	270
Ikke N8	24

11: Denne tavle viser, hvorledes 270 personer i 2004 blev hjulpet til på ny at læse avisen, som er trykt i typestørrelsen N8. Nogle løsninger er komplicerede og kostbare, eksempelvis CCTV, som er et system, hvor en elektronisk forstørrelse bringes op på en TV-skærm.

For de 24 personer, som ikke kunne hjælpes ad optisk vej, kunne IT, for en stor dels vedkommende, komme på tale.

IT: læsning og skrivning

	Bevillinger	Undervisning
2002	31	56
2003	39	69
2004	45	69

12: Undervisning i brugen af IT foregår i overvejende grad i hjemmet og omfatter herudover support pr. telefon samt fejlretning på både hardware og programmer.

Brændpunkter

- Uddannelse (kompetence)
- Faglige samarbejdspartnere
- Leverandører
- Hjælpemiddelområdet

13: Nøglen til kompetence er at finde de rigtige folk og lade dem uddanne.

Den grundlæggende uddannelse ligger på Blindeinstituttet.

For 3 år siden lavede vi en tilsvarende intern uddannelse på SC, som Blindeinstituttet undtagelsesvis godkendte som sidestillet med deres.

Herefter kunne vore medarbejdere direkte gennemføre de videregående uddannelser på Blindeinstituttet.

Synscentralens uddannelsesniveau er højt, men aldrig højt nok.

Vi har i indeværende år haft tilbud om informative kurser for medarbejdere i kommunernes plejesektor. 600 personer deltog.

Vi ønsker hermed at opkvalificere den måde, hvorpå disse personer møder blinde og svagsynede. På alle niveauer gælder det om at udlevere sin specialviden og selv skaffe sig yderligere.

Vedr. samarbejdspartnere:

Indenfor hvert subspecialer er der på synsområdet netværk på tværs i Danmark.

Indenfor amtsgrænsen er der ligeledes netværk, eksempelvis på optikerområdet. Vi henviser opgaver til optikere, som vi har indgået en samarbejdsaftale med. Vore krav til vore samarbejdspartnere er undersøgelsesudstyr og kompetence. Her tilbyder Synscentralen hvert år tematiske kurser. Aftalen indebærer honorar for ydelser uden avance på briller.

Vedr. leverandøraftaler:

Her vil jeg gerne nævne ocularisterne (øjenprotesemagere). Flere leverandører har haft en monopollignende status overfor såvel brugere som kommuner. Dette har vi siden 1998 ændret: En fælleskommunal løsning også på dette område vil være faglig bæredygtig og økonomisk hensigtsmæssig, når administrationen heraf ikke spredes. Alle protesebrugere ved i dag, hvem de skal ringe til, og de får straks afgørelsen pr telefon.

Vedr. hjælpemiddelområdet:

En lagerarbejder, som jeg har fulgt de sidste 25 år, kontakter os:

"Nu er synet på ny skredet".

Vi finder i genbrugsdepotet en avanceret binokulær kikkertbrille, og manden er lykkelig.

Vi hjælper også en selvstændig tømrer. Også her gælder det, at hurtig og præcis hjælp er en forudsætning for hjælp til selvhjælp.

Vi har flere tusinde katalognumre i vores samling. Nogle artikler repræsenterer en sand formue: Eksempelvis CCTV'erne, hvor den aktuelle samling på 405 apparater repræsenterer en samlet nypris på over 7 millioner kr.

De er – og skal være – forskellige, for brugernes behov er forskellige.

Vedr. blindestokke:

Vi har indgået en aftale med kommunerne, hvorefter vi på kommunens regning kan udlevere blindestokke. Vi sparer papir og ikke mindst arbejdstid på begge sider ved ikke at skulle skrive og afgøre anbefalinger på et selvfølgeligt område.

Al andet end et fælleskommunalt genbrugsdepot for synshjælpemidler må undre af faglige og ikke mindst økonomiske årsager. Faglige, fordi administration af synshjælpemidler nødvendigvis må knyttes til den synsmæssige kompetence, økonomisk, fordi ét genbrugslager er billigere end 6.

Struktur: Region

3 Amts Samarbejdet
Roskilde ▼ Storstrøm ▼ Vestsjælland

Rapport
fra
arbejdsgruppen vedr. fælles Synscenter Sjælland

30. september 2004

14: For de 3 amter var jeg formand for en nedsat arbejdsgruppe, der skulle fremkomme med forslag til et fælles regionalt synscenter. Rapporten blev afleveret den 30. september 2004. Efterfølgende blev forudsætningerne ændret, da regeringen den 17. juni 2005 besluttede de nye strukturlove.

En adskillelse af myndighedsudøvelse fra kompetence medfører, at den regionale model nu rykker ned på andenpladsen, om end vi i givet fald naturligvis vil gøre vort yderste for at avancere. Lad der ikke være tvivl om dette.

En finansieringsmodel på grundlag af rekvirerede ydelser vil betyde genindførelse af papirvædet, hvor vi sender individuelle anbefalinger til kommunerne, som så skal afgøre sagerne uden tilstedeværelse af den synsfaglige kompetence. Før 1998 skrev vi mellem 3 og 500 sådanne individuelle anbefalinger årligt.

Hertil kommer tidsforbrug til det regnskabsmæssige i forbindelse med differentierede ydelser.

Endvidere tidsforbrug til samkøring af synsenhederne i de 3 amter, herunder mere tid på landevejene.

Kommunal forankring

Det, vi faktisk ved, er, at Styregruppen for de 6 nye kommuner (!) har meddelt, at den indstiller til, at Ny Roskilde kommune overtager hele CSU som en samlet pakke.

15: Imidlertid ser det ud til, at Roskilde hjemtager.

Lederen af CSU (Center for Specialundervisning) i Roskilde amt har fremsendt denne meddelelse.

Fordeling af kernebudget

(tal i tusinde)	Indbyggere	Drift	Hjælpe- midler	Alt inkl.
Lolland	49,9	1304	652	1956
Guldborgsund	63,8	1665	833	2498
Vordingborg	46,2	1206	603	1809
Næstved	77,5	2024	1013	3037
Fakse	34,2	893	447	1340
Stevns	21,7	565	283	848
I alt.	293,3	7657	3831	11488

16: I tilfælde af, at også kommunerne hernede vil gøre det samme, vil udgifterne for de kommende nye kommuner tegne sig således, hvad angår kernebudgettet.

Fordelingen er foretaget med udgangspunkt i Synscentralens samlede budgetter på 10,257 mil. kr med lineært tillæg for kommunerne Fuglebjerg, Haslev og Vallø. Herefter i alt 11,488 mil. kr., som er fordelt objektivt i forhold til indbyggerantal.

Hertil skal lægges omkostninger, som jeg p.t. ikke kender: Skal bygningen købes ? Tilførte medarbejdstimer fra Amtsrådhuset ? m.v.

Fordeling på nye kommuner

Kommune	Befolknings- antal	Antal reg. Synshæm- mede	Henv. 2004	Service- loven
Lolland	49946	509	217	38
Guldborgsund	63771	538	261	98
Vordingborg	46192	385	177	55
Næstved*	77529	524	234	89
Fakse*	34220	201	84	16
Stevns*	21652	154	70	54

* Nye kommuner estimeret

17: Ser vi imidlertid på antal registrerede blinde og svagsynede, fremstår uens procentvis forekomst som følge af de demografiske forhold:

Lolland, med forholdsvis mange indbyggere over 65 år, har flere blinde og svagsynede end Næstved, der har forholdsvis færre indbyggere over 65 år.

Tallene for Vordingborg, Guldborgsund og Lolland er faktuelle.

Tallene for Næstved, Fakse og Stevns er estimerede med Fuglebjerg, Haslev og Vallø.

Henvendelse ved	Antal	%
Selv	277	29,0
Øjenlæge	192	20,1
Optiker	156	16,4
Socialforvaltningen	121	12,7
Familie	107	11,2
Dansk Blindesamfund	41	4,3
Blindeinstituttet	8	0,8
Refsnæsskolen	4	0,4
Blindekonsulent	1	0,1
Andre	47	4,9
I alt	954	99,9

18: Et blik på tavlen over henvendelser viser, at kun 12 % af henvisningerne i dag kommer fra kommunerne. Måske kender kommunerne kun toppen af isbjerget. Det er vigtigt, at kommunerne bibringes det bedst mulige grundlag at træffe deres beslutning på.

Vil kommunerne indgå en rammeaftale om, at Synscentralen på vegne af kommunerne

- foretager visitation
- tilbyder handicapkompenserende undervisning
- sikrer de lovmæssige tildelinger af synshjælpemidler (bedst og billigst)

Aftalen indebærer, at Synscentralen er kommunernes garant for området.

19: Det helt centrale spørgsmål bliver, om kommunerne vil indgå en objektivt finansieret rammeaftale om, at Synscentralen på vegne af kommunerne

- foretager visitation
- tilbyder handicapkompenserende undervisning
- sikrer de lovmæssige tildelinger af synshjælpemidler
(bedst og billigst)

Aftalen indebærer, at Synscentralen er kommunernes garant for området.

.....

Vi har på en almindelig formiddag 30 – 40 opringninger fra vore brugere. Uden en ramme- eller abonnementsaftale, kan der opstå det problem, at vi i stedet for igangsætning skal henvise til kommunerne, som så skal tage stilling til henvisning og meddele betalingstilsagn i forhold til de omhandlede love, som dels angår undervisningssektoren, dels den sociale sektor, ligesom en hjælpemiddelansøgning efterfølgende skal anbefales overfor kommunen, der så skal afgøre og meddele og vice versa.

Udover at genindføre papirvældet med de 3 – 500 individuelle hjælpemiddelansøgninger, kan det frygtes, at der også på undervisningsområdet bliver indført tilsvarende papirgange frem og tilbage til kommunerne med ansøgninger og afgørelser. Hvis alle ydelser endvidere skal specificeres med regninger og bogførsler frem og tilbage, bliver det en overvældende oprustning af bureaukratiet.

Jeg tror, det er nyttigt at tilrettelægge enkelt, så flest mulige ressourcer kommer brugerne til gode.

Synscentralen kan blive kommunernes garant for området. Genvejen er, at kommunerne i området tager ejerskab af Synscentralen på de sammenknyttede områder på blinde- og svagsynsområdet:

- Undervisning
- syns- og IT hjælpemidler samt
- kompetence

Såfremt kommunerne ikke ønsker at indgå en rammeaftale om at videreføre Synscentralen med dens nuværende funktioner, enten kommunalt eller regionalt forankret, stækkes de tilbud, blinde og svagsynede har i dag.

Derfor er det af helt afgørende betydning, at kommunerne får det bedst mulige grundlag at træffe afgørelse på.

20: Her er der 2 svagsynede børn, der får undervisning i anvendelse af kikkert.

Bare de nu ikke kommer til at se langt efter synskonsulenten i 2007.